

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Lucie Reichlová

Dekadentní prvky v Románech tří mágů Jiřího Karáska ze
Lvovic

Olomouc 2018

vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím literatury a zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Olomouci, dne 18. dubna 2018

.....

Podpis

Děkuji Mgr. Danielu Jakubičkovi, Ph.D. za rady, vstřícný přístup a čas, který mi věnoval při zpracovávání mé bakalářské práce. Také bych ráda poděkovala za podporu své rodině a přátelům.

Obsah

Úvod	5
1. Pojem dekadence	6
1.1 Dekadence v Evropě	8
2. Jiří Karásek ze Lvovic, dekadent životem i dílem	14
2.1 Osobnost	15
2.2 Dílo	18
2.2.1 Poezie	18
2.2.2 Próza	19
2.2.3 Kritická činnost	20
3. Romány tři mágů	22
3.1 Trilogie	22
3.2 Dekadentní prvky	26
3.2.1 Láska a krása	26
3.2.2 Smrt a zlo	32
3.2.3 Tajemno	36
Závěr	40
Seznam literatury	41
Anotace	43

Úvod

V této Bakalářské práci se budu věnovat dílu Jiřího Karáska ze Lvovic, autora spjatého s českou dekadencí a se vznikem časopisu *Moderní revue*. Především se však zaměřím na trilogii *Romány tří mágů*, což je autorovo nejrozsáhlejší prozaické dílo.

Hlavním cílem mé práce je vyhledat nejvýraznější dekadentní prvky, které se opakují ve všech dílech trilogie *Romány tří mágů* Jiřího Karáska ze Lvovic. Dále tyto prvky blíže popisují, věnuji se souvislostem spojující tyto prvky s životem autora a s vlivem dekadence.

Bakalářská práce je strukturovaná do tří kapitol. V první kapitole se věnuji pojmu dekadence a snažím se přiblížit a charakterizovat jeho znaky a zvláštnosti. Tento směr měl důležité zastoupení jak ve světové, tak i v české literatuře na sklonku 19. století. I když byl tento směr značně tabuizován a brán jako kontroverzní, získal své místo v oblasti umění i literatury. Dále se věnuji rozvoji dekadence v českých zemích, a také se zaměřuji na konkrétní znaky dekadence. Tyto poznatky dále využívám v poslední kapitole, kde se věnuji analýze díla.

V druhé kapitole se zaměřuji na osobnost Jiřího Karáska ze Lvovic, který byl také jedním z básníků, kteří se ve své době nedočkali pozitivních ohlasů, díky své dekadentní tvorbě. Nejdříve se stručně věnuji životu autora, a dále přibližuji souvislosti vyplývající z jeho soukromé korespondence, abych mohla podrobně popsat jeho osobnost a vliv dekadence na jeho život.

Nejdůležitější část bakalářské práce však spočívá v analýze dekadentních prvků v Karáskově díle. Nejdříve stručně představuji děj, dále se pak zaměřuji na rozbor díla a na dekadentní prvky v něm obsažené. Na těchto prvcích demonstрую fakta o literárním pojetí dekadence. Vybírala jsem z prvků nejvíce výrazných a charakteristických pro všechny díly trilogie. Tyto prvky zkoumám blíže, příkládám i citace z díla. Na základě těchto citací poté prvek analyzuji a srovnávám s dalšími znaky dekadence.

1. Pojem dekadence

Slovo dekadence pochází z francouzštiny (*décadence*) a můžeme ho přeložit jako úpadek. Vzniká na přelomu 19. a 20. století, v tomto období se i vyvíjí. Dekadence vznikla jako reakce na měšťanskou společnost, a to především reakce plná znechucení a distance od společnosti. Dekadenti touto společností opovrhovali, z toho vyplývá negativita vůči objektivnímu světu. Tento svět je brán jako klamný, jako svět, který nemůže nic nabídnout, nicotný. Dekadenti se snaží od společnosti oddělit, jsou zklamáni jejím vývojem. „*Za praotce dekadence je považován Charles Baudelaire svými Květy zla.*“¹

Dekadence prolínala do všech oblastí umění, nejvíce se však projevuje v literatuře a ve výtvarných uměních. Nejhojněji se s ním můžeme setkat v anglické literatuře a francouzské literatuře, ale populárním se stal i u nás.

Můžeme zmínit definici dekadence, která pojednává o tomto směru v oblasti literatury. „*Dekadentní literaturu vyznačuje extrémní noetický subjektivismus: východisko nachází jediné v důkladně analyzovaném horečném vědomí a v halucinované, nervózní fantazii, zatímco objektivní svět je považován za nicotný a klamný. Pozorovaná skutečnost se mění podle tělesných a duševních dispozic pozorovatele, život se mísí se snem. V pojetí lidského života převládá pesimismus, nihilismus a morbidita, není řádu, jistoty ani naděje, život nemá nadosobní rozměr, zaklet v individuu propadá zmaru smrti.*“²

Daniel Vojtěch v knize Dekadence v barvách chorobných, popisuje znaky dekadence v oblasti výtvarného umění i literatury takto: „*Za dekadentní jsou považovány: abnormálnost (šílenství, genialita), vyzývavost, extravagance, ošklivost, chorobnost (degenerace), perverze, úchylka, pasivita, slabost, umělost, narcismus... Ale i znejišťující ironická distance, aforistické tázavé paradoxy a nesmlouvavá pochybnost a kritická skepse, vědomí jinakosti, nárok na všeplatnost estetiky a na univerzálnost diferencující obrazivosti, rafinovanost významu a*

¹ SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce. 3, Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století.* Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X, s. 43.

² VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin. 2., dopl. vyd.* Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida – encyklopedie, s. 49. a 50.

výrazu, architektura návratů, variací, valérů a nuancí, jemnost stylizace a mystifikace, melancholický iluzionismus, vznešená výlučnost, egotismus.“³.

Dekadence v literatuře je velmi blízká symbolismu, avšak nesmíme zaměňovat blízkost a totožnost, protože tyto směry jsou velmi odlišné. Symbolismus nejprve vznikl jako literární hnutí, záhy se ale rozšířil do dalších uměleckých odvětví. Realizoval se především ve výtvarném umění a v literatuře. Symbolismus má s dekadencí společných několik znaků, jedním z nich je útěk ze soudobého světa a odcizení. Jak se můžeme dočíst v knize Česká literatura ve zkratce, v některých dílech se dokonce dekadence a symbolismus prolínají natolik, že není možné přesně určit orientaci díla, jako příklad autor uvádí básnický cyklus Karla Hlaváčka *Mstivá kantiléna*. I když mají tyto dva směry společné prvky, stále se od sebe v určitých věcech odlišují. Můžeme například jmenovat rozdíly mezi dekadentním a symbolistickým pojetím člověka. „*V dekadenci spočívalo těžiště básnické výpovědi ve sdělení výlučnosti člověka a jeho pocitového rozpoložení, v důrazu na nezačlenitelnost výjimečného jedince do širšího životního a společenského celku. Symbolismus naproti tomu takovýto postoj ke skutečnosti postupně a čím dál tím zřetelněji překračoval.*“⁴

Při psaní dekadentních děl inspirace vychází ze samotného nitra autora, z jeho já, tímto je dekadence spojená s filozofií nadělověka Friedricha Nietzscheho. Podle Štěpána Vlašína ve Slovníku literárních směrů a skupin čerpá dekadence i z romantismu, a to v poetice a poezii.

Dekadence je také spojena s různými pocity, především sem spadá pocit samoty, rozpolcenosti, melancholie, únava ze společnosti a řada dalších. Někdy můžeme mít pocit až snové halucinace, která sálá z díla. Děj většinou bývá zasazen buď do snové krajiny, nebo do různých historických měst, většinou pod rouškou noci, často bývají tyto místa osamělá a tajemná. Autoři také často užívali kromě pocitu únavy a znechucení ze společnosti motivy smrti a umírání. Často se v dílech objevuje vyobrazení rozkladu, hniloby a hnusu, těmto motivům říkáme negativní estetika. Vyobrazení hniloby a rozkladu se objevuje už v díle *Květy zla* od Charlese Baudelaira, například v básni *Mršina*.

³ URBAN, Otto M. *V barvách chorobných: idea dekadence a umění v českých zemích 1880-1914*. [Praha]: Obecní dům, 2006. 409 s. ISBN 80-86339-35-1., s. 21.

⁴ SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce. 3. Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X, s. 53.

Náboženství je také jeden z prvků, který se často objevuje v dekadentních dílech, ale je značně pokřivený. „*Dekadentní mysticismus, liturgická tajuplnost a záliba v trřpytivém bohatství katolického kultu nesouvisely ani tak s náboženským přesvědčením (dekadenti opěvovali Pannu Marii právě tak jako d'ábla), ale spíše s exotismem a staromilstvím.*“⁵

Jako dekadenti byli označováni autoři, jejichž díla byla dekadentně orientovaná. Tento název byl původně hanlivý a diskreditující přídomek pro francouzské básníky, kteří se odtrhli od ideálů a tradice tehdejší literatury. Mladí básníci však přijali tento nelichotivý název za svůj, čímž chtěli dokázat, že úpadek se netýká literatury jako takové, ale naráží spíše na otázku mravnosti, politiky a života měšťanské společnosti v tehdejší době. Dekadenti se distancují od společnosti, zachovávají aristokratickou pózu, velmi často také dávají na odiv narcismus a perverzi. Často také pracují s letargií, útlumem vůle, pasivitou, absencí citů a melancholickým chováním. Dále si autoři pohrávali nejen s pasivitou, ale také s přízrakem smrti a podobnými tématy. V názvech děl se často objevují odkazy týkající se smilstva, pekla a podobně. Například název sbírky Jiřího Karáska ze Lvovic *Sodoma*, což je název biblického města hřichu, které bylo Božím soudem odsouzeno ke zničení. Dalším příkladem je dílo Stanislava Kostky Neumanna *Satanova sláva mezi námi*. V tomto díle se objevuje symbol Satana, což vyjadřuje autorův odpor vůči měšťácké společnosti.

Dekadenti chtěli svými díly šokovat, což jasně dokazuje to, že vkládali do svých děl vyobrazení hnusu a smrti. Šok chtěli vyvolat i prostřednictvím perverze a erotiky. Vlašín tuto skutečnost zmiňuje a zároveň doplňuje o fakt, že s tématy sexuality a perverze je často spojená i neopodstatněná nenávisť k ženám, které jsou v tomto případě viděny spíše jako překážka mužovy dokonalosti. Hlavní hrdinové dekadentních děl byli také vyobrazováni jako povznesení muži, často to bývají mágové nebo aristokratické osoby.

1.1 Dekadence v Evropě

V osmdesátých letech 19. stol. se dekadence stala symbolem doby traumatizované sociální krizí. Během několika let se dekadence proměňuje v mezinárodním hnutí, realizuje se hlavně v Německu, Anglii, Itálii, Polsku a Rusku, také ve Skandinávii. V každé zemi poté dekadence nabývá dalších typických nuancí.

⁵ VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida – encyklopedie, s. 50.

Dekadentní tendence vycházela především z Schopenhauerovy a Hartmannovy filozofie nevědomí. Co se týká poezie a poetiky, ta vycházela hlavně z Baudelaira, Poea a některých dalších romantiků. Dekadence v tomto ohledu ovlivnila skoro všechny směry tehdejší doby, můžeme jmenovat zejména symbolismus, naturalismus a impresionismus.

Můžeme poukázat na nejdůležitější francouzské dekadentní autory, u této příležitosti nesmíme opomenout praotce dekadence Charlesa Baudelaira. Ve Slovníku literárních směrů a skupin jmenuje autor další francouzské dekadentní velikány, například Barbey d'Aureville, Stéphane Mallarmé, Joris Karl Huysmans, Maurice Maeterlinck. Poslední ze jmenovaných Maurice Maeterlinck (1862-1949) je tvůrcem symbolismu v dramatu, stal se také vzorem a inspirací jiným autorům, například Jiřímu Karáskovi ze Lvovic.

V Anglii se stal nejznámějším hlavně Oscar Wilde (1854-1900). Dekadence se nejvíce projevila v jeho díle *Obraz Doriana Graye* (1891). Sám Jiří Karásek ze Lvovic se zmiňuje o Wildeovi takto: „*Wilde jest uměleckým zázrakem v svém prostředí. Kde jest jeho okolí těžkopádné, on jest lehký, kde jest jeho okolí ploché, on je životný, kde jest jeho okolí šedivé, on je barevný.*“.⁶ Můžeme zmínit i básníky Johna Davidsona a Alfreda Edwarda Housmana. Dále můžeme vyjmenovat i Italské autory, a těmi byli Gabriele D'Annunzio a Guido da Verona. Ve Španělsku také vznikala dekadentní díla. Můžeme jmenovat autory, kteří reprezentují španělskou dekadenci, a to jsou Ramón Maria del Valle-Inclán, Pío Baroja a Emílio Carres.

Německou dekadentní komunitu popisuje Slovník literárních směrů a skupin takto: „*Proti slabosti a rozkladu původně mířila v Německu filozofie Friedricha Nietzscheho (1844-1900), avšak voluntaristickým způsobem řešení vyústila do scestného individualismu a velikášského elitářství, estetické zaměření představuje Stefan George (1868-1933) a jeho četní následníci.*“⁷. Z Rakouské dekadentní tvorby můžeme jmenovat především autora Georga Trakla, jenž byl lehce morbidní a melancholický. V severských zemích ovlivnila dekadence tvorbu Knuta Hamsuna, jenž napsal v roce 1890 román *Hlad*. Dále autor Arne Garborg a jeho dekadentní román *Umdléné duše* (1891). Dostáváme se až do Ruska, kde dekadence ovlivnila velké množství autorů. Můžeme jmenovat Fjodora Michailoviče Dostojevského a jeho dílo *Zápisky z podzemí* (1864), dále Vladimír Sergejevič Solovjov, Fjodor Sologub, Dmitrij

⁶ KARÁSEK, JIŘÍ ZE LVOVIC, *Renaissanční touhy v umění*. Praha: Aventinum, 1926, s. 67

⁷ VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida – encyklopedie, s. 51.

Sergejevič Merežkovskij, Zinaida Nikolajevna Gippiusová, a nakonec Michail Petrovič Arcybašev a jeho román *Sanin* (1907).

Dekadence se rozvíjela i v Polsku, kde je hlavním představitelem dekadence „*Stanisław Przybyszewski* (1868-1927), básník, prozaik a dramatik pohlavního opojení spjatého se *satanismem*.“⁸. Tento významný autor měl velký vliv na Stanislava Kostku Neumanna a jeho dílo se stalo inspirací nejednomu českému dekadentovi. Některá jeho díla vycházela v Moderní revui.

Výčet zahraničních autorů jasně dokazuje to, jak dekadence ovlivnila literaturu, a že se šířila napříč celou Evropou. V některých zemích se dekadence projevila více, v některých méně, ale dala vzniknout velkému množství kvalitních děl.

Dekadence v literatuře v českých zemích nedosáhla nikdy takové úrovně, jaké dosáhla v jiných evropských zemích, například v Anglii či Francii. Ale stále hrála velkou roli ve vývoji literatury u nás. Dekadencí bylo ovlivněno množství autorů, kteří buď jako dekadenti setrvali, nebo jejich tvorba postupně přešla do jiného směru. Příkladem autora, který dekadenci zasvětil většinu svého díla byl Jiří Karásek ze Lvovic. Jeho dílo je prochnuto dekadencí, ať už se jedná o sbírky poezie nebo o prózu.

Tak jako poezie, je v české dekadentní tvorbě zastoupena i próza, avšak v menším množství než poezie. Někteří autoři se věnovali jak poezii, tak i próze. Čelní představitel dekadence u nás, Jiří Karásek ze Lvovic, napsal celou řadu próz. Jeho dílo, „*novela Gotická duše* (1900), se dokonce stala erbovním, příkladně dekadentním dílem, obnažujícím volbou hrdiny a jeho pocitovým vybavením samy základy směru“.⁹

Česká dekadentní poezie z konce 19. století se v tomto období dělí na dva proudy. Vlašín ve své publikaci uvádí jako první autory děl s dekadentní tematikou u nás takto: „*Vlnu české dekadentní poezie předjala dnes zapomenutá Irma Geislová (1855-1914) ve sbírce*

⁸ VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida – encyklopedie, s. 51.

⁹ SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce*. 3. *Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X, s. 44.

Imortely (1879), dekadentní pocity i atmosféru nám uváděly sbírky Jaroslava Kvapila (1868-1950) Padající hvězdy, Růžový keř aj.“¹⁰.

První dekadentní tendence v české poezii se objevují souběžně s realistickými tendencemi. Již v 80. letech se stává známým hlavně F. X. Šalda, který do značné míry ovlivňoval ostatní autory. Mladí autoři tohoto období se také nechávali inspirovat Jaroslavem Vrchlickým, kterého můžeme považovat za predekadentního autora. Záslouhou Jaroslava Vrchlického se pak také čeští čtenáři mohli seznámit s tvorbou Charlese Baudelaira, Paula Verlaina a dalších francouzských básníků, a to v díle *Básnické profily francouzské*.

První vlnu dekadentní poezie můžeme zasadit do rozmezí let 1887 až 1892. Od roku 1887 autoři začali publikovat časopisecky, až později se rozvinula poezie vydávaná ve sbírkách. Mezi autory, kteří publikovali nejprve časopisecky, můžeme zařadit Jaromíra Boreckého nebo Jaroslava Kvapila. Dále zde můžeme jmenovat autory jako byl Otakar Auředníček, jež napsal dvě sbírky *Verše* (1889) a *Zpívající labutě* (1891) a Jiří Karásek ze Lvovic. Tato dekadentní poezie vzniká na základě postojů básníků, a to je v tomto případě hlavně únik z reality do svých snových představ.

Od roku 1893 se uzavírá tato etapa, a to tím, že F. X. Šalda se začíná věnovat spíše kritice, ostatní autoři se přeorientovávají jiným směrem a navazují na jinou část své tvorby. Jediný autor, který setrval u dekadentní tvorby byl Jiří Karásek ze Lvovic. Dále rozvíjí svou tvorbu v dekadentním duchu a stává se jedním z předních představitelů dekadentní lyriky 90. let, ale také jedním z hlavních představitelů dekadence v českých zemích.

Jiří Karásek ze Lvovic vytvořil hranici první vlny dekadentní poezie, a to svou sbírkou *Zazděná okna* (1894), kterou již řadíme do druhé vlny dekadentní poezie. V období druhé vlny dekadentní poezie (90. léta) se radikálním způsobem nemění pojetí dekadence. Stále jde autorům o odlišení se od stereotypů, o útěk do světa fikce a do snové reality, díla jsou stále postaveny na neobvyklosti. „*Básníkům 90. let už nejde jen o sdělování dílčích dekadentních pocitů, jako tomu bylo u predekadentů, ale o vyjádření celistvého životního kréda.*“¹¹

Lyrika této doby se vyznačuje především nelibozvučnými rysy, Bohumil Svozil ve své publikaci *Česká literatura* ve zkratce uvádí příklady slovních spojení, patří sem například

¹⁰ VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida – encyklopedie, s. 51.

¹¹ SVOZIL, Bohumil. *V krajinách poezie: Básnické vývojové tendence z konce 19. století*. 1. vyd. Praha, 1979., s. 76.

„hyena zhnusení vyla v mém nitru“, „myšlenek mých hnusné krysy“¹² apod. Už z této malé ukázky můžeme vyvodit, že poezie druhé vlny se potýkala s pocity roztržitého světa. Dekadenti vidí svět bez lidských hodnot, v temnotě, hrůzný a odpudivý. Tímto dávají na oddiv svůj postoj k době, ve které žijí. Často se také objevují motivy útěku do minulosti, převážně do období středověku či antiky.

Objevují se také témata, která jsou veřejně tabuizovaná. Jde především o chorobně pojatou sexualitu a zvrácenost, stavy šílenství a beznaděje. Tyto znaky se objevují v díle Jiřího Karáska ze Lvovic, kdy hlavní hrdina prožívá krajně beznadějně pocity člověka, který nechce žít ve shodě s obecně přijímanými normami chování a vymaňuje se z područí měšťácké společnosti.

V tomto období se k dekadenci hlásily známé literární osobnosti, jako například Karel Hlaváček, Otakar Březina, Stanislav Kostka Neumann a Antonín Sova. Díky Jiřímu Karáskovi ze Lvovic a Arnoštu Procházkovi vzniká český dekadentní časopis *Moderní revue* (1894). Do tohoto časopisu přispívají známí autoři například Viktor Dyk, Jiří Mahen a mnoho dalších.

Můžeme jmenovat hlavní díla spadající do druhé vlny dekadence. Patří sem sbírka Karla Hlaváčka *Pozdě k ránu* (1896), sbírka *Prostibolo duše* (1894) Arnošta Procházky, *Sodoma* (1895) Jiřího Karáska ze Lvovic, na niž navazují sbírky *Knih aristokratická* (1896) a *Sexus necans* (1897), radikální sbírka Stanislava K. Neumanna *Jsem apoštol nového žití* (1896).

Už při první vlně zažívá dekadence nesouhlas a nespokojenost, avšak druhá vlna je provázena opravdovým odporem společnosti. Tento vývoj poezie u nás rozpoutal prudké diskuze a rozdělil autory na přívržence dekadence a na její odpůrce. Na straně odpůrců stál i Jaroslav Vrchlický, který se podílel na zrodu dekadence u nás.

Úpadek dekadence u nás se projevil už před koncem 90. let, kdy četnost i význam dekadentní lyriky velmi rychle klesaly. V roce 1904 se i nejvytrvalejší dekadent a čelní představitel dekadence, Jiří Karásek ze Lvovic, rozloučil svým výběrem veršů s názvem *Hovory se smrtí*. V tomto období se ještě vyskytlo pár epigonů „(autor literárních, ale i výtvarných, hudebních aj. děl, který není ve svém uměleckém výrazu a tématice původní)“¹³,

¹² SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce. 3, Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X, s. 50.

¹³ CHALOUPKA, Otakar. *Příruční slovník české literatury od počátků do současnosti*. 2005. Centa, 2005. ISBN 80-86785-03-3., s. 177

kteří se stále snažili vzkřísit zanikající dekadenci, ale jen odhalovali slabé stránky této lyriky a ukazovali společnosti, že možnosti tohoto směru jsou již nadobro vyčerpány. Definitivní konec dekadence přišel na počátku první světové války.

2. Jiří Karásek ze Lvovic, dekadent životem i dílem

Jiří Karásek ze Lvovic byl český prozaik, básník a kritik. Již od mládí se věnoval literární činnosti. Byl velmi uzavřené povahy a svým životním stylem se podobal nejednomu dekadentnímu hrdinovi z jeho vlastních děl.

Jiří Karásek ze Lvovic se narodil 24. ledna 1871 v Praze na Smíchově, v domě s číslem popisným 48. Občanským jménem byl Josef Karásek, přídomek ze Lvovic, který začal Jiří Karásek používat až při vstupu do světa literatury, nebyl vymyšlený, protože Jiří Karásek ze Lvovic se nejspíše považoval za pokračovatele starého rodu, který titul Lvovický ze Lvovic získal od krále Ferdinanda I. v roce 1534. Jedním z nejslavnějších příslušníků rodu byl Cyprián Lvovický. Byl to slavný učenec, který se narodil v Hradci Králové, za svůj život mnohé dokázal, a to hlavně v oblasti astronomie a matematiky. Jedním z žáků, které Cyprián Lvovický vyučoval, byl i Tycho de Brahe.

Ještě podrobnější popis tohoto rodokmenu rozpracovává Jetřich Lipanský ve své eseji. I když Jetřich Lipanský považuje Jiřího Karásku za pokračovatele královehradeckého rodu Lvovických, nebyly nalezeny žádné konkrétní zmínky o této Lipanského hypotéze.

Jiří Karásek ze Lvovic vyrůstal na pražském Smíchově, kde studoval i gymnázium. Již jako mladý muž snil o kněžském životě, který si chtěl splnit po maturitní zkoušce studiem teologie. Ke studiu se dostal, avšak po dvou letech jej ukončil. Ve svém mládí často trávil čas ve společnosti knih, ať už poezie nebo prózy. Už když měl Karásek devatenáct let, otiskl redaktor Vesny jeho první pokus o humoresku s názvem „*Přece se našli*“. Už v té době považoval Jiří Karásek ze Lvovic za své literární vzory Julia Zeyera a Jana Neruda. Na jeho pozdější tvorbu i život měl také vliv francouzský dekadent Oscar Wilde.

V průběhu svého života se stále aktivně věnoval literární tvorbě. V oblibě měl rovněž umění. V souvislosti s jeho snem stát se knězem můžeme uvést také to, že rád navštěvoval kostely a různé světské stavby. Zabýval se také spiritismem a okultismem, což se odráželo v jeho tvorbě. Byl obdivovatelem architektury, divadla a z jeho soukromé korespondence s Edvardem Klasem vyplývá, že měl také velký zájem o cizí kultury, například o Japonsko. Jeho láska k umění se odrazila v tom, že se věnoval sběratelství, a to především knih a výtvarného umění. Nashromáždil velkou sbírku knih, obrazů, výtvarného umění a grafiky. Tato díla pocházela hlavně z 19. a 20. století a jsou odkazem slovanských umělců. Sběrka, která je nazývána Karáskova galérie, čítá na 50 000 knih a asi okolo 40 000 výtvarných kousků. Autor měl už od vzniku sbírky v plánu ji darovat Praze. To také udělal, a po otevření Karáskovy

galérie široké veřejnosti sbírku spravoval, a to až do své smrti. Od roku 1954, tedy tři roky po smrti autora, přešla sbírka pod správu Památníku národního písemnictví.

Jiří Karásek ze Lvovic zemřel na zápal plic 5. března roku 1951. Je pochován v Praze na hřbitově na Malvazinkách.

2.1 Osobnost

Osobnost Jiřího Karáska ze Lvovic analyzujeme prostřednictvím jeho dopisů. Čerpáme zejména ze sbírek *Milý příteli...* a *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů*. Obě sbírky obsahují dopisy autora adresované přítelkyním. Ve sbírce *Milý příteli...* píše Jiří Karásek ze Lvovic Marii Vladimíře Olze Jedličkové, která však vystupuje pod pseudonymem Edvard Klas. Marie Jedličková píše svá díla pod několika pseudonymy, nejslavnějším z nich je jednoznačně Edvard Klas, pod nímž vyšla i její jediná kniha *Povídky o ničem* (1903), mezi další pseudonymy patří Edvard Stoy, Ivan Gosch a Marian Troll. Ještě před písemným seznámením s Karáskem jsou vydávány její *Zahrady ve městě* v *Moderní revui*, a to pod jménem Edvard Klas.

První dopis Karáskovi napsala Vladimíra Jedličková pod pseudonymem Edvard Klas, dva měsíce po smrti svého manžela roku 1901. Korespondence mezi Karáskem a Klasem se vyznačovala vyznáváním se z bolesti, smutku a zmařených snů. Jedličková alias Klas také chová ke Karáskovi a jeho dílu obdiv, a proto jej v roce 1903 při vydávání knižní podoby povídek žádá o předmluvu k vydání *Povídek o ničem*. Jejich vzájemná korespondence končí roku 1906.

Můžeme si povšimnout, že sbírka obsahuje pouze dopisy psané Jiřím Karáskem ze Lvovic Edvardu Klasovi. Korespondence Edvarda Klase Karáskovi se nezachovala, výjimkou je jeden jediný dopis. Karásek v prvním dopise, kterým reaguje na dopis Klase, píše, že jej obdivuje již od vydání *Zahrady ve městě*, a že od té doby jej považuje za svého přítele. Karásek chápe, že Klas chce zůstat neznámým a vyznává se ze samoty a ztráty svých snů. I po odhalení Klasovy totožnosti zachovává Karásek tuto fikci, protože se mu k muži hovoří snáze a důvěrněji. Tato skutečnost je spojena se zajímavým faktem, který se objevuje v korespondenci. Karásek zde přiznává svou nechuť k ženám, která se objevuje i v jeho díle *Romány tři mágů*. Například v prvním díle, když autor charakterizuje osobu Manfreda Macmillena. V jednom ze svých dopisů píše toto „*a řekl-li jste o mně, že nemiluji žen, prosím, byste tomu tak rozuměl, že*

jich nemiluji způsobem, jakým je milují muži.“¹⁴ a v dalším dopise se objevuje tato pasáž „Vidím svou budoucnost jasně, můj drahý. Ale není tam ženy. A nikdy nebude. Co žen dosud šlo mimo mne, každá mi způsobovala jen bolest, olupujíc mne o přátelství těch, na nichž jsem visel celou svou vášnivou duší. Všechno mé utrpení způsobily dosud a způsobují ženy.“¹⁵ Z Karáskových dopisů však můžeme zjistit, že o ženy nestál jako muž. Tímto vyvstává otázka, zda byl Jiří Karásek ze Lvovic homosexuál. Sám Karásek tuto skutečnost nikdy homosexualitou nenazýval. Karáskova orientace je také někdy dávána do souvislosti se sexuální orientací Oscara Wilda. „Rozhodující vliv na mne měl Oscar Wilde a jeho půvabné, ironické, ale vpravdě velmi vážné a tragické traktování života a umění. Vycítil jsem u Wilda, že bolest jeho tvorby jest v tom, že cítí relativnost všeho a že má jistotu, že na horké otázky jeho srdce se mu nemůže dostati než studené a brutální odpovědi Osudu.“¹⁶

V dalších dopisech Karásek zmiňuje přítele, jehož totožnost neznáme. K již zmiňovanému příteli chová náklonost a popis jejich vztahu zní spíše jako iluze, než jako realita. V dopisech se také objevuje motiv snovosti. Sám Karásek zde píše, že raději pobývá ve své fantazii a ve svých snech, protože je pro něj realita příliš bolestná a nudná. Toto je další společný motiv, který se objevuje i v jeho díle *Romány tří mágů*, kdy si jeho postavy staví svůj úkryt ze lží, aby se vyhnuly společnosti nebo realitě. Dále se v dopisech objevuje hodně smutku, lítosti a místy až sebelítosti. Karásek se zde vyžívá ve svém smutku a utrpení. V některých dopisech je znát, že je v dobré náladě, například, když píše o své návštěvě v divadle na japonské hře. Barvitě a nadšeně popisuje hru a přímo Japonsko. Převažují však listy plné zármutku, často píše o tom, že pro něj život již skončil, že se nemá z čeho radovat. Často také prosí Klase o útěchu.

Karásek i Klas jsou si velmi podobní, ve svých dopisech působí oba velmi křehce a citlivě, a to je zřejmě důvod, proč jejich zvláštní přátelství trvalo. Často se v listech objevují poznatky o tom, že Karásek nezdědka slýchá, že je zženštilý a narcistický, toto tvrzení doplňuje citátem *Les ames n'ont pas de sexe*, což v překladu znamená *Duše nemají pohlaví*.

Karásek zde také píše, že nemá přátele. Popisuje, jak se stýká s lidmi z literárního světa, jak má známé z literárního spolku, z kavárny nebo společnosti, ve které se objevuje, ale že ani jednoho člověka nepovažuje za svého přítele. Přiznává, že se jim nemůže svěřit se svými trápeními, a že by si toho ani netroufl.

¹⁴ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Milý příteli...* Praha: Thyrusus, s. 13.

¹⁵ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Milý příteli...* Praha: Thyrusus, s. 33.

¹⁶ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří et al. *Vzpomínky*. 1. vyd. Praha: Thyrusus, s. 185.

Druhá sbírka dopisů s názvem *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů*, obsahuje listy Jiřího Karáska ze Lvovic určené překladatelce Marii Kalašové. Marie Kalašová byla nejdůležitější překladatelkou belgického dramatika a básníka Maurice Maeterlincka. Ovládala několik jazyků, například němčinu, francouzštinu či ruštinu. Marie v dospělosti žila se svou sestrou Zdenou. Ani jedna z nich se nikdy nevdala. Obě byly umělkyně, které se stýkaly s dalšími umělci, rády cestovaly a obklopovaly se krásnými věcmi. Takový život shledával ideálním i Karásek.

Dopisy Jiřího Karáska ze Lvovic Marii Kalašové jsou společně s korespondencí s Edvardem Klasem nejdůležitější dochovanou sbírkou Karáskovy korespondence. Korespondence s Edvardem Klasem předchází korespondenci s Marií Kalašovou, ale ke konci se částečně překrývají. *„Výjimečnost této korespondence je dána především intenzitou pisatelova vztahu k adresátce. Citlivá a chápavá přítelkyně, milovnice umění a krásy, převyšující svým rozhledem, empatií, nadáním a nezávislostí většinu návštěvníků salonů v Karáskovi objevila nevšedního umělce a kritika, vnímavého k různým estetickým podnětům, oddaného nedosažitelnému ideálu krásy. A Karásek v této žene našel skutečného přítele, s nímž je možné sdílet umělecký prožitek, snění o nemožném, ale také smutek, tvořivou melancholii i bolest z frustrující skutečnosti.“*¹⁷ Z dopisů vyplývá, že přátelství mezi Karáskem a Kalašovou bylo výjimečné, postupně mezi nimi rostla vzájemná důvěra a city.

Karásek píše ve svém dopise z července roku 1903 velmi optimisticky. Popisuje oslavu jmenin paní Lauermanové a velké oslavy ve Hvězdě, kde proběhl ohňostroj, a potom se prováděly různé sporty. Takovéto listy se objevují dost často, vedle listů, kdy si vyměňují názory na různá díla, hry či místa, která navštívili. V porovnání s dopisy Edvardu Klasovi je zde velký rozdíl v Karáskově způsobu psaní. Marii Kalašovou považuje za svou přítelkyni, chce s ní trávit čas a svěřuje se jí se všedními záležitostmi. Není tak melancholický a depresivní.

Karáskova osobnost je velmi složitá. Byl to uzavřený člověk, potřeboval si dlouhou dobu budovat v někoho důvěru, než mu začal plně důvěřovat. Také mu stačil jen malý podnět nebo náznak zklamání jeho důvěry a Karásek byl schopen zpřetrhat veškerá přátelská pouta.

¹⁷ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří a KOLARŽÍK, Karel, ed. *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů: dopisy adresované Marii Kalašové z let 1903-1907*. Vyd. 1. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2007, s. 75. a 76.

2.2 Dílo

Karáskovo dílo bychom mohli rozdělit do dvou kategorií, a to poezie a próza. Jako další samostatnou kategorii můžeme uvést jeho kritickou činnost. Karásek se společně s dalšími osobnostmi české literární společnosti té doby zasadil o zrod české literární kritiky.

V rámci literární tvorby se Jiří Karásek ze Lvovic věnoval především poezii. Se svou tvorbou začíná již v sobě studií na gymnáziu. Později autor přispíval také do časopisů a revuí. Přehled několika časopisů, do kterých Karásek přispíval jsem čerpala z eseje Jetřicha Lipanského. „*Vesna v letech 1891 až 1893, Niva v letech 1892 až 1895, Rozhledy v letech 1894 až 1902, Moderní revue v letech 1894 až 1925, a Lumír v roce 1927.*“¹⁸

2.2.1 Poezie

Můžeme jmenovat jednu z prvních autorových básnických sbírek *Hovory se smrtí*. V této sbírce můžeme zaznamenat pocity osamělosti. „*Téměř každý verš této knihy jakoby byl quintessencí bolesti, zoufalství, děsu, hrůzy a hnusu ze života. Máme dojem čehosi temného, alchymistického, marného.*“¹⁹ Už i v prvních básnických sbírkách si můžeme všimnout Karáskova naladění a pocitů, které vkládá do díla.

Mezi autorovy další sbírky poezie patří *Zazděná okna* (1894), *Sodoma* (1895), *Kniha aristokratická* (1896) a *Sexus necans* (1897). Tyto sbírky v sobě mají obsažené dekadentní prvky. V těchto sbírkách se projevují pocity znechucení měšťáckou společností, autor se také zpovídá ze své osobní bolesti a pocitů samoty. To, jak využívá autor působení určitých pocitů popsal Jarmil Kecar takto: „*Jiří Karásek ze Lvovic je básníkem duše, uzavřené v temnotných samotách, bloudící a tesknící nad srázy nicoty, mučené záhadou absolutna, zmítané poryvy citův a vášní, které ji bičují zklamáním, smutkem a hnusem, trpící prudkou a marnou láskou k věčné kráse.*“²⁰

Tyto sbírky spadaly do období druhé vlny dekadence u nás, takže vyvolaly značné pobouření tehdejší společnosti, a to hlavně díky tématům, která byla v té době zapovězená. Zdárným příkladem tohoto veřejného pobouření je sbírka *Sodoma*, ve které se objevují hlavně

¹⁸ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929, poznámky

¹⁹ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929, s. 17.

²⁰ KRECAR, Jarmil. Básník niterné samoty. Moderní revue pro literaturu, umění a život. 1923, s. 116.

témata erotiky a otázka homosexuality, a proto byla sbírka záhy po vydání zakázána cenzurou. Znovu vydávána byla až po deseti letech, což bylo až v roce 1905.

Ve své pozdější tvorbě se Jiří Karásek ze Lvovic již nevěnuje dekadentní tvorbě, ale stále se v dílech objevují určité prvky dekadence, od kterých autor neupustil. Mezi tyto prvky patří osamělost, a také myšlenky a úvahy o marnosti žití a o zbytečnosti lidského bytí. „*Jeho osobní bolest jest mu nejoblíbenějším mythem.*“²¹ Další sbírky nesou názvy *Endymion* (1909), *Ostrov vyhnanců* (1912) a *Písně tulákovy o životě a smrti* (1930). V těchto sbírkách se autor už přibližuje více k realitě, verše se neutápí v mlžné snovosti, tak jak tomu bylo u jeho prvních sbírek. Sám autor hovoří o své poslední sbírce v rozhovoru pro *Týdeník pro literaturu, umění a kritiku* takto: „*O těchto básních se domnívám, že vyslovují můj poměr k životu modernímu, aspoň po některých stránkách.*“²² a říká také: „*Z dekadence vycházím. V minulosti byl jsem básníkem smrti, rozkladu a zmaru. Ty tóny se ozývají i v poslední mé knize. V mých dřívějších knihách byly tyto pocity dosti patologické, v knize Písně tulákovy jsou zlidštěny.*“²³

2.2.2 Próza

Autor byl v tomto ohledu ovlivněn několika autory, především ho ovlivnil Francouz Barbey d'Aurevilly, dále anglický dekadent Oscar Wilde, a také Stanislaw Przybyszewski, což byl polský autor. Takto se o vlivu Stanislava Przybyszewského na české dekadenty zmiňuje Bohumil Svozil ve své publikaci: „*K spisovatelům oblíbeným ranými dekadenty přibyla řada dalších, mimo jiné polský dekadentní prozaik Stanislav Przybyszewski. Ten zapůsobil na české dekadenty zejména svým přesvědčením o nadvládě sexuality nad člověkem, což se pak přímočaře promítlo do pojetí láska u J. Karáska.*“²⁴ Co se týče vlivu českých autorů, můžeme jmenovat například Julia Zeyera, Jana Nerudu a Jakuba Arbesa. Lipanský se zmiňuje o prvních prozaických dílech Karáska takto: „*První prozy Jiřího Karáska ze Lvovic, ač jsou ještě mnohdy jen skladbou a souhrnem dojmů a popisů prostředí a fiktivních zážitků mají již tendenci ke studiu a analýze nitra. Není v nich takřka života, není v nich děje. Osoby nejsou v nich dost*

²¹ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929. s. 18.

²² ZÁVADA, Vilém. Chvilí u Jiřího Karáska ze Lvovic (rozhovor). Rozpravy Aventina. 1930, roč. 6, čís. 4, s. 37.

²³ ZÁVADA, Vilém. Chvilí u Jiřího Karáska ze Lvovic (rozhovor). Rozpravy Aventina. 1930, roč. 6, čís. 4, s. 38.

²⁴ SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce. 3, Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století.* Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X, s. 48.

zaměstnány, nejednají a nemluví, autor vypráví všechno za ně a odhaluje tajemství jejich duší často s mučivou zdlouhavostí.“²⁵

Jako první románovou studii napsal autor *Mimo život*. Tato studie je vydána šest let před románem *Gotická duše*. Charakter románu *Gotická duše* popisuje Jetřich Lipanský takto: „*je zjevný romantický charakter díla, jehož elementy pramení v pathologickém zření erotickém a náboženském.*“²⁶ Autor se k tomuto konceptu vrací i v dalších svých dílech. V těchto dílech se autor spíše zaměřuje na psychologii postav.

Dalším prozaickým dílem, které autor napsal byl *Román Manfreda Macmillena*, první část trilogie *Romány tři mágů*. Dalším navazujícím dílem je román *Scarabeus*. Jde o nejobsáhlejší autorovo dílo. Před dokončením trilogie *Romány tři mágů*, se autor věnuje psaní románu *Zastřený obraz* (1923). Posledním dílem trilogie je román *Ganymedes*, který autor dokončuje v roce 1925. Autor zde pracuje s pověstí pražského židovského ghetta. Tuto trilogii napsal autor pod vlivem novoromantismu.

2.2.3 Kritická činnost

Zrod české literární kritiky můžeme zasadit do 90. let, kdy se rozvinula na základě literárních sporů a polemiky. Největší zásluhy na zrodu české literární kritiky měla řada kritických osobností. Tito autoři naplno rozvinuli snahy svých předchůdců a dali této činnosti odborný základ a zásady, což povýšilo literární kritiku na úroveň, která se dala srovnávat s uměleckou tvorbou. Od tohoto okamžiku se literární kritika stává samostatnou tvůrčí činností. Z osobností, které se takto angažovaly můžeme jmenovat například F. X. Šaldu, Jindřicha Vodáka, Arnošta Procházku a Jiřího Karáska ze Lvovic. S F. X. Šaldou měl Jiří Karásek ze Lvovic spor.

Nejdříve své literární kritiky Jiří Karásek ze Lvovic uveřejňoval v Literárních Listech, avšak tyto listy byly dost konzervativní, a tak se rozhodl společně s Arnoštem Procházkou založit vlastní literární časopis. První číslo jejich společného časopisu *Moderní revue* vyšlo v roce 1895. Tento časopis byl hlavně umělecký a byla v něm také uložena velká část literárně

²⁵ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929. s. 9.

²⁶ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929. s. 16.

kritických posudků Jiřího Karáska ze Lvovic. V časopise se objevovaly také překlady různých cizích autorů, kteří vynikali, například francouzští symbolisté.

*„Mimo stálého a příležitostného referování v časopisech, vydal autor knižně kritickou essay o Whitmanovi a Ibsenovi pode jménem: Ideje zítřka“²⁷. Autor také vydal tři sbírky kritických článků. Patří sem *Renaissanční touhy v umění, Impresionisté a ironikové, Tvůrcové a epigoni*.*

Karásek mluví sám o sobě v souvislosti se svou kritickou činností v rozhovoru pro *Týdeník pro literaturu, umění a kritiku* takto: *„Za kritika jsem se nikdy nepovažoval. Ke kritice jsem přišel náhodou v letech devadesátých. [...] Jsem pravý opak F. X. Šaldy, který je rozeným kritikem tou měrou, že když píše báseň, že ji píše jako kritik.“²⁸*

²⁷ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929. s. 28.

²⁸ ZÁVADA, Vilém. Chvilí u Jiřího Karáska ze Lvovic (rozhovor). Rozpravy Aventina. 1930, roč. 6, čís. 4, s. 38.

3. Romány tří mágů

Prozaické dílo Jiřího Karáska ze Lvovic *Romány tří mágů* je rozdělené do tří dílů, kdy prvním z nich je *Román Manfreda Macmillena*, druhým dílem *Scarabeus* a třetím dílem *Ganymedes*. Prostřední díl s názvem *Scarabeus* je nejobsáhlejší.

Autor romány napsal s časovými rozestupy, hlavně poslední díl trilogie vyšel až téměř o patnáct let později. *Román Manfreda Macmillena* byl napsán v roce 1907, *Scarabeus* v roce 1908 a třetí díl *Ganymedes* až v roce 1925.

Text všech románů je rozčleněn do nepojmenovaných kapitol, které jsou označeny pouze římskými číslicemi.

3.1 Trilogie

Román Manfreda Macmillena

Při psaní románu Manfreda Macmillena se Jiří Karásek ze Lvovic uzavřel. Zmínku o období, kdy autor psal tento díl, můžeme najít v eseji Jetřicha Lipanského. „*Autor napsal ji v osamělé vile blíže historické Hvězdy, v listopadových dnech, kdy bělohorské větry chvějí římsami oken, ustavičně zastřených a zmítají haluzemi cypřišů v zahradě. Tehdy bělohorské stráně s hvězdeckou oborou, jsou nejsmutnější a lidské srdce bývá tak přístupné vzpomínkám na minulou slávu města, vítězného i v porobě. Jest knihou utkanou ze vzpomínek a snů.*“²⁹

Hlavní postavou a zároveň vypravěčem v knize je Francis Galton, který se setkává s hrabětem Manfredem Macmillenem ve Vídni. Společně navštíví divadelní představení, které se týká velkého mága Cagliostro. Tímto začíná velmi temný a záhadný příběh, kdy Manfred postupně odhaluje Francisovi tajemství svého života. Manfred bere Francise na své sídlo ve Vídni, kdy se rozhodne jej zavést do druhého patra, které je opuštěné. Hostitel zde uvádí svého hosta do pokoje, který je plný různých artefaktů a vévodí mu obraz muže, který je nápadně podobný Manfredovi.

Francis se dozvídá, že muž na obraze je onen mág Cagliostro. Manfred se mu svěřuje se svými domněnkami o tom, že je vtělením Cagliostro. Svěřuje se také o jakémsi cizinci,

²⁹ LIPANSKÝ, Jetřich. Jiří Karásek ze Lvovic. Veselí: Izmael, 1929, s. 29.

kterého potkal v Jindřišském chrámu a byl údajným dvojníkem Manfredovým. Vychází najevo, že jde o Waltera Moru, jakési alter ego, které prožívá stejné pocity a myšlenky jako Manfred.

Děj se odehrává zpočátku ve Vídni, hlavně v rodinném sídle Manfreda, později se ale dvojice přesouvá do Prahy, nejprve do sídla u Jindřišského chrámu, nakonec příběh končí v sídle na Bílé hoře. V publikaci Vítězky Pihertové je zmíněna souvislost *Románu Manfreda Macmillena* a pojetím Prahy takto: „*Byla-li Gotická duše velikým odhalením náboženské démoniky Prahy, je Román Manfreda Macmillena zjevením démonie Prahy tajemné, a vrcholí v hrůze a úděsu jako vyzývavé evokace sama démona města.*“³⁰ V románu je Praha vykreslena jako historické město, které může žít jen minulostí. Sálá z něj pochmurná atmosféra a tajemno.

Děj končí tak, že Manfred sužovaný posedlostí zničit Waltera Moru nakonec sám zmizí za nevyjasněných okolností.

V díle se objevuje pojem dandysmus, kdy Francis označuje Manfreda za dandyho. Tento pojem můžeme stručně charakterizovat, a to tak, že člověk, jež byl považován za dandyho byl krajně osobitý, snažil se vyniknout a odlišit se od společnosti, toužil společnost šokovat a vybíral si k tomu různé způsoby, od výstředního stylu oblékání až po nezvyklé chování

Scarabeus

Druhý díl nese název po egyptském symbolu převtělení, což byl právě onen skarabeus. Symbol skarabea se objevuje přibližně v polovině příběhu a jeho symbolika je vzhledem ke kontextu celého příběhu velmi promyšlená. Tento díl je oproti prvnímu a poslednímu dílu delší.

V tomto díle se objevují tři hlavní postavy. Vypravěčem je Gaston Béroalde d'Amade, mladý šlechtic pocházející z Bretaně. Dalšími postavami jsou Marcel a Orestes, kteří ze začátku tvoří pár. Gaston se s nimi setkává v Terstu, kde má v plánu ukončit svůj život, avšak náhodné setkání s tímto velmi zajímavým párem ho od sebevraždy odkloní. Gaston je jimi tak fascinován, že je následuje až do Benátek, kde náhodou vyslechne jejich mileneckou hádku, to ještě posílí jeho fascinaci a rozhodne se pár potají sledovat.

Jednou je přítomen hádce Marcela a Oresta, oba aktéři o něm však nemají ani potuchy. Marcel opustí Oresta, a Gaston se začne s Orestem stýkat. Pronajmou si spolu sídlo a Gaston

³⁰ PIHERTOVÁ, Vítězka. *Praha Jiřího Karáska ze Lvovic: problémy dekadence a demonie*. Praha: Tiskem "Politiky" v Praze, 1923, s. 13.

se do Oresta hluboce zamiluje, vidí v něm smysl života. Orestes však jeho city neopětuje, myslí stále na Marcela. Jednoho dne od Gastona odejde, a ten je nucen jej hledat v Marcelově rodinném sídle. Zde se setkává s Marcelem, a ten ho zasvěcuje do tajů jeho rodinné historie. Vypráví mu příběh o rodinné vražedkyni, šlechtičně Marii Madeleine. Tato záhada oba muže velmi spojí a Gaston zjišťuje, že je k Marcelovi přitahován.

Marcel začne tvořit Gastonův obraz, chce jej však zničit. Gaston nechápe Marcelovo tajemné chování, a tak se jednou v noci na obraz podívá. Je na něm nakreslen jako mrtvola. V tu chvíli se zjeví přízrak onoho záhadného Scarabea a zavede Gastona do podzemní hrobky Marie Madeleine, kde Marcel v tu chvíli vzývá bohyni Isidu. Místo myrhy ale pálí jed a Gaston otrávený klesá k zemi. Dále už text pokračuje jako vnitřní úvahy hlavního hrdiny. Tento text je psán kurzívou a autor v něm vyvrací pravdivost celého předcházejícího příběhu. Tímto se dostáváme na začátek příběhu, kdy je nám představen hlavní protagonista Gaston, dvacetiletý hoch, který chce spáchat sebevraždu, protože mu život přijde nudný a prázdný. Příběh je tedy už od začátku fikcí znuděného mladého muže, který vidí hádku dvou cizích mužů, a ta ho inspiruje k vytvoření fantazijního příběhu. Tento příběh obsahuje nadpřirozené prvky, nešťastnou lásku i rozluštění temné záhady. Ke konci, když si hlavní protagonista uvědomí, že je jeho fiktivní příběh u konce, popisuje své pocity takto: „*A mysle na to, že neuvidí již obou rozněcovatelů své fikce, že se nesetkají už nikdy jeho zraky s jejich očima, plakal bez slz, smutkem z osudu, jenž stvořuje vysněné věci nádhernějšími než věci skutečné, smutkem z minulosti, že musí ničiti v sobě toho, jímž byl na okamžik, ale opravdověji, než může stvořiti ze sebe toho, jež pozorují všichni ostatní.*“³¹. Tato věta jasně vystihuje to, čím se řídili dekadenti. Rádi unikali z reality do světa fikce, který si sami stvořili.

Ganymedes

Román začíná předznamenáním, a to mottem „*Ganymedes, syn trojského krále Trosa/ a nymfy Karlihoë, pro krásu byl unesen/ orlem na Olymp, kde se stal číšníkem Diovým.../ Ze staré mythologie.*“³² Toto motto je jakými klíčem k rozluštění celého příběhu. Nejdříve je

³¹ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jirí. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 352.

³² Tamtéž, s. 355.

Ganymedem socha stvořena Jörnem Mollerem, a poté se jako Ganymedes cítí Radovan, když umírá rukou oné sochy.

Tento román je od předchozích dvou mírně odlišný. První kapitola je psána ich-formou. Román také obsahuje předmluvu, kdy je oslovován čtenář autorem jako přítel, kterému bude autor vyprávět temný příběh. Začátek románu není nijak tajemný, jde spíše o představení hlavní postavy Mr. Adriana Morise. Na začátku příběhu je také popisován mladý chlapec Radovan, který se do Adriana zamiluje, když u jeho rodiny Adrian pobývá přes léto v Praze.

V půlce příběhu se ale začnou objevovat prvky tajemna, a to ve chvíli, když se Adrian na židovském hřbitově setkává s dánským sochařem Jörnem Mollerem u hrobu rabbiho Jehudy Lva. Sochař se zpočátku chová zvláště, později svěřuje Adrianovi tajemství okolo záhadného Golema, jehož údajně stvořil rabbi Lev. V této části se začínají objevovat prvky magie a tajemna. Autor zde využívá starou pověst vážící se k židovské komunitě v Praze. Autor do románu vkládá své znalosti z oblasti okultismu, tak jako i v předchozích dílech. V tomto díle se objevuje i provázanost s astrologií.

Jörn Moller seznamuje Adriana se svým plánem, chce stvořit svého vlastního Golema, ale nechce jej zotročit, nýbrž z něj udělat svého přítele a chce jej pojmenovat Ganymedes. Adrian Jörna varuje, že by mohl být Ganymedes s takovou mocí nebezpečný. Jörn ale nechce přítele poslechnout. Záhy se setkává s Radovanem a vidí v něm onu předlohu pro Ganymeda. Podle Radovanovy podoby vysochá Ganymeda a snaží se jej oživit magií. Nakonec se rituál oživení podaří, ale těžce nemocný Jörn umírá. Poprosí proto Adriana, aby tajnou formulí usmrtil i spícího Ganymeda a pohřbil jej s ním. Adrian zradí přítele a Ganymeda si nechá. Chce jej přivést k životu. To se mu bohužel nedaří ani za pomoci šému, který má Ganymedes pod jazykem.

Radovan stále touží po Adrianově lásce, snaží se přijít na jeho tajemství. Rozhodne se tedy vloupat do Adrianova domku, a tam objeví Ganymeda. Nešťastně pohne šémem pod Ganymedovým jazykem, a ten se probudí, zahubí nejdříve Radovana, a pak sám podlehne zkáze. Adrian později nachází mrtvého Radovana a zničeného Ganymeda. Tímto přišel o všechno, na čem mu záleželo.

Na konci příběhu dochází k rozluštění celého názvu tohoto dílu. Radovan se totiž cítí jak onen Ganymedes, když ho socha zabíjí. *„Dvojník se přeměňoval v ohromného orla,*

*mávajícího perutěmi, a vrážel pařáty do jeho boků, uchvacoval jeho tělo a odnášel je někam do nesmírné výše...*³³

3.2 Dekadentní prvky

V díle *Romány tři mágů* se vyskytuje velké množství dekadentních prvků. V trilogii se mísí tajemno, historie a fantazie. Blíže se zaměříme na nejvýraznější prvky, které prostupují všemi díly. Jedná se o prvky dekadentního pojetí lásky, krásy, smrti, zla a tajemna.

Už v úvodu se autor zmiňuje o Románu Manfreda Macmillena takto: „*Ale stálo-li za to, aby jiní psali příběhy, jenž jim ani sebe menší námahy nepůsobily, a za nichž jejich fantasie byla úplně netečná, proč bych já nesměl povídati historii, která, ač vymyšlena, žádala ode mne takové psychické odvahy, že bych se stal pro ni málem bláznem? Proč by měli býti příběhy, mnou tak usilovně vylhávané, méně pravdivé než historie, jinými podle skutečnosti lhostejně popisované?*“³⁴ Tento komentář vystihuje podstatu celé trilogie. Dílo je založeno na skutečných historických událostech nebo pověstech, ale autor si tyto události upravuje a stylizuje do fantastické podoby, vkládá do nich prvky tajemna a magie.

3.2.1 Láska a krása

Dekadentní prvky lásky a krásy se objevují ve všech dílech Karáskovy trilogie. Prvek krásy je spojen s aristokratičností, která se také v díle objevuje, a je jedním z častých dekadentních prvků. V *Románu Manfreda Macmillena* se objevuje toto spojení, kdy Manfred je ukázkou aristokratičností. Přátelí se pouze s mladými a krásnými lidmi. O stáří, se kterým je z části spojena i ošklivost, smýšlí takto: „*Neboť stáří pokládal za nakažlivé, jako by mohlo přejíti do člověka, jenž se stane sám pak starým. A ani k lidem nehezkým se nesnižoval. Neboť pouhým pohledem na lidi šeredné může člověk sám zošklivěti.*“³⁵ S podobným motivem pracuje autor i v posledním díle *Ganymedes*, kdy hlavní hrdina Radovan promlouvá o stáří s

³³ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 458.

³⁴ Tamtéž, s. 15.

³⁵ Tamtéž, s. 18.

odporem. „*Stejně odporné mu bylo stáří. Fysicky trpěl, postavil-li se starý člověk blízko něho, že až cítil dech jeho úst.*“³⁶

Motiv krásy můžeme spojit také s popisem postav. Při popisu lidské krásy si často autor pohrává s přirovnáními. Popisu dává lyrickou podobu. Takto ve *Scarabeovi* popisuje například Oresta, jednoho z hlavních hrdinů. „*V Paříži Gaston se setkával příliš často s druhem těchto křehkých Hyakinthů s dojatýma očima antilop, sladce plavé něžnosti, s lehce kadeřavými vlasy odstínu zlata, zchřadle pohasínajícího.*“³⁷ Autor popisuje všechny hlavní hrdiny jako krásné, do popisu jsou často zakomponované i prvky tajemna. V *Ganymedovi* je popsán Mr. Adrian Morris takto: „*Jak je krásný, dokonale krásný...A je temný, bronzově temný...z dokonalé rasy...Jaké tělo, mistrně modelované tělo, plastické údy! Jest jako antický bůh...*“³⁸ Můžeme si všimnout, že autor zde využívá i stylistických prostředků, díky kterým text nabývá na zajímavosti. Vyjadřuje, že vypravěč až přichází o řeč, když vidí krásu hlavního hrdiny.

Tento motiv je spojen také s netradičním pojetím krásy. Autor vidí krásu v takových věcech, ve kterých by ji běžně člověk nehledal. Například ve zlu nebo ve smrti. Nejvýrazněji se tento motiv objevuje ve druhém díle trilogie s názvem *Scarabeus*. Zde autor pracuje s motivy krásy ve spojení s osobností jedné z hlavních postav. Jde o markýze Marcela, svůdce, který si podmanil Oresta, a poté i Gastona. Marcela fascinuje zlo a nebojí se ho páchat. Tuto skutečnost ospravedlňuje svým rodinným zatížením v podobě krevní spřízněnosti s travičkou Marií Madeleine. Autor vytváří prvek krásy ve zvrácené osobnosti Marcelově. Popisuje ji takto: „*Omámenými a roznícenými zraky Gaston pokojen pohlcoval krásu Marcelovu, poddával se kouzlu jeho zrakův, usmrcujících pohledy jako šípy jedem kalenými, budící bázeň stejně jako očarování a zmocňující se všemi lstmi tmavého génia. V tomto okolí, v morbidním ovzduší starobylého paláce, naplněného nocí a zmarem, vystupoval zjev Marcelův, jako by se řinul z tajemného magnetismu dávného zločinu, spáchaného před mnoha lety v těchto místech...*“³⁹

Tak jako krásu, tak i lásku vnímá autor jiným způsobem. Ve všech třech dílech se objevují motivy lásky, ale tyto motivy jsou spojené s láskou muže k muži. Nemůžeme to však nazývat homosexualitou, protože sám autor toto slovo nevyužíval. „*Hovořit o homosexualitě a*

³⁶ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 363.

³⁷ Tamtéž, s. 157.

³⁸ Tamtéž, s.367.

³⁹ Tamtéž, s. 244.

homosexuální tematice je v případě Karáskova díla problematické, zvláště proto, že Karásek sám nikdy slova "homosexualita" nepoužíval."⁴⁰ Autor Martin C. Putna ve svém článku uvádí, že pokud umělci nepřijde žádný reálný prostor vhodný pro zasazení homosexuální lásky do příběhu, vymyslí si jej.

Prvek lásky muže k muži je v díle jeden z nejvýraznějších. V této souvislosti můžeme uvést i dva typy postav, které autor v celé trilogii vytvořil. Prvním typem je křehký a poddajný, zženštilý hrdina, má jemnou povahu a nechá se svádět. Druhým typem je svůdce, temný a nezávislý hrdina, který je většinou opředen nějakou záhadou. Prvním typem křehkého a svedeného hrdiny je postava Francise v *Románu Manfreda Macmillena*, postava Oresta a Gastona ve *Scarabeovi* a postava Radovana v *Ganymedovi*. Druhým typem temného svůdce je postava Manfreda v prvním díle, postava Marcela v druhém díle a v díle třetím jde o postavu Adriana Morrise.

V prvním díle, v *Románu Manfreda Macmillena* se jedná o lásku Francise k Manfredovi. Francis je přitahován tajemným Manfredem, chová k němu již od začátku určité city. Je ochoten se pro něj i obětovat, na druhé straně Manfredovy city nejsou ryzí, ale jsou určitým způsobem poznamenané. Manfredova láska k Francisovi je ovládána sobeckými elementy. „*Nebudete mítí teď, Francisí, svou příjemnost a krásu pro nikoho než pro mne. Pro mne budou pláti vaše chtivé, purpurové rty. [...] Dáte mi sebe celého. Obětujete se mému osudu místo svému vlastnímu...*“⁴¹ V porovnání s Manfredovou sobeckou láskou, je Francisův čistý cit jakousi předzvěstí jejich pádu. „*Odplaším od něho stíny příšer, křehkou, měkkou rukou sejmu s jeho čela černou tíži. V tom jsem viděl stil svého dalšího života: bolestnou půvabnost jakoby anděla bez křídel, někoho z nebes, ale beze svatosti a bez ňader, naplněných Bohem, jen s touhou držeti nad propastí srdce chmurného muže, zasaženého strašnou ranou, a vykupovati jeho němé prokletí třeba ztrátou vlastního štěstí.*“⁴²

Motiv nešťastné lásky a následné samoty a pocitu prázdna je dekadenty také hojně využíván. Obě postavy jsou zmitány svými city, ovlivněny záhadnými událostmi. Vztah mezi nimi se stává méně rovnocenným. Manfred si uvědomuje, že Francise stahuje s sebou do hlubin a tento pocit mu působí potěšení. „*Jest má existence takovým zrcadlem, v němž se zálibně shlíží satan? Vím, že je to jen zlo, co mi působí rozkoš. I když miluji vás, Francisí, jen*

⁴⁰ LISHAUGEN, Roar. Ta pravá, ta naše literatura: Jiří Karásek ze Lvovic jako zakladatel české homosexuální literatury. Souvislosti. Revue pro literaturu a kulturu. 2003, roč. 14, č. 4, s. 60.

⁴¹ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágu*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 29.

⁴² Tamtéž, s. 53.

vědomí, že vás mohu mučiti, je mi důkazem, že jste mi nevyhnutelný.“⁴³ Autor vnáší do mileneckého vztahu prvek temnoty. Tato láska má jistý podtón šílenství, a to tehdy, když se Manfred stane posedlý hledáním Waltera Mory. Francis už tuší přicházející tragický konec této lásky. „*Láska k Manfredovi byla mi teď více šílenstvím než citem rozkoše, byť sebe mučivějším.*“⁴⁴ Nakonec tato láska opravdu končí tragicky.

V druhém díle se objevují čtyři pojetí lásky. Láska mezi Orestem a Marcellem. Orestes je zde vykreslován spíše jako naivní a lehce manipulovatelný chlapec s vzletnými představami o lásce. Marcel je oproti němu tvrdý a lásku spíše zesměšňuje „*-Láska! Mluvil posměšně hlas Marcelův. Láska! Samá láska! Jako by sestával život jen ze samých pošetilstí!*“⁴⁵ Dále láska Gastona k Orestovi, která není nikterak šťastná ani opětovaná. Orestes stále miluje Marcela a kvůli němu také Gastona opouští. „*Orestův odchod byl pro něj příliš zdrcující. Cítil nesmírnost své lásky k Orestovi.*“⁴⁶ Gaston o Oreste se stávají obětmi Marcelova vlivu.

Dalším pojetím lásky je láska Marcelovy dávné příbuzné Marie Madeleine k rytíři Sainte-Croixovi. Zde můžeme vidět prvky romantické lásky mezi mužem a ženou, ale i zde je láska zasažena dekadentní stylizací. Jedná se o zvrácenou lásku mezi dvěma vrahy. „*Milovala milence láskou, v níž se mísilo něco mrtvolného. Přicházejíc od loží těch, kdo odumírali, od rozkladu jejich sil, klesala v milencovo objetí, nemohouc zcela ještě zapomenouti smrtelného chrapotu, jenž jí byl rozkoší stejně jako teď milostný šepot Sainte-Croixův.*“⁴⁷ Zde se mísí i prvky erotiky, kterých si můžeme všimnout v celé části knihy, kdy Marcel vypráví osud Marie Madeleine. Tento prvek zvrácené lásky je výrazný a plně odpovídá konceptu dekadence.

Za čtvrté pojetí lásky v tomto románu můžeme označit lásku Gastona k Marcelovi. Tato láska vzniká náhle. Nejdříve Gaston Marcela nenávidí, protože on je důvod, proč jej Oreste opustil. Když si však vyslechne Marcelův životní příběh, je náhle přitahován jeho temnotou. Rozhodne se s Marcellem zůstat. Vztah mezi nimi je v knize zmíněn takto: „*Jejich vzájemný vztah byl tak jemný a podivuhodný, že slovo přátelství nebo láska bylo pro něj příliš*

⁴³ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 78.

⁴⁴ Tamtéž, s. 113.

⁴⁵ Tamtéž, s. 186.

⁴⁶ Tamtéž, s. 226.

⁴⁷ Tamtéž, s. 268.

hrubé, příliš obyčejné.“⁴⁸ Tato láska končí nejtragičtěji, když se Gaston stává obětí Marcelova náboženského rituálu. Gaston však umírá s pocitem lásky a spokojenosti.

Autor v tomto románu vykresluje také lásku z pohledu Marcela, a to jako zbytečnost nebo spíše něco, z čeho je potřeba vytěžit nejvíce. Prožít počáteční zamilovanost, ale potom je nutné druhého opustit, než láska úplně vyhasne. Takto o lásce mluví Marcel s Gastonem. „*Ostatně jest opravdu škoda, že nechápete krásy pozbyti toho, jež milujeme, dříve, než se stane únavným jako zpěv cikády nad rozpálenou zemí. Ať padá ten, jež milujeme, byť sebe tíže oželen, v zapomnění, jako zlatý šperk padá v hlubině, ale bez všednosti osudu, s nímž se vrátil prsten z mytu zase do rukou tyranů na Samu.*“⁴⁹ V této větě autor používá přirovnání s řeckým tyranem Polykratem, kterému se velice dařilo. Dostal radu od egyptského faraona, aby se zbavil něčeho cenného, protože po takové přízni osudu musí nastat pád. Polykratés se vzdal svého zlatého prstenu, ale ten se k němu vůlí osudu vrátil, a tak Polykratés věděl, že svému osudu neunikne. Tuto zmínku si můžeme vyložit jako fakt, že bychom měli ocenit lásku, kterou opouštíme jako zlatý šperk, ale tato láska by se k nám už neměla vrátit tak, jak se vrátil bájný prsten zpátky k tyranovi, ale měla by zůstat v hlubinách zapomnění.

V posledním díle trilogie, který nese název *Ganymedes*, se také objevuje prvek lásky muže k muži. Nejdříve je hlavní hrdina Radovan nešťastně zamilovaný do spolužáka Jetřicha. Později se objevuje láska k Adrianu Morrisovi. Adrian Radovanovy city neopětuje. Je spíše zahleděný do záhady ohledně oživení Ganymeda Jörnem Mollerem. Radovan zažívá pocity zmaru z nešťastné lásky. Můžeme si všimnout značného paradoxu, a to ve chvíli kdy se Adrian stává posedlým oživením Ganymeda, i když by mohl mít jeho živoucí formu, Radovana. „*Nebylo vlastně absurdností, že se snaží oživit sochu, androida, stvořeného Jörnem Mollerem – když zde je hoch, s ním úplně totožný, stejně tak krásný, ale žijící, dokonale žijící a milující jej tak, jak jej sotva bude moci milovati oživená socha, byť sebe větší krásy?*“⁵⁰ I tato láska končí tragicky.

⁴⁸ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 332.

⁴⁹ Tamtéž, s. 251.

⁵⁰ Tamtéž, s. 450.

Do této kapitoly můžeme zahrnout i vztah k ženám. V celém díle jsou ženy pojímány spíše jako nižší stvoření. V prvním románu, v *Románu Manfreda Macmillena*, se objevují zmínky o ženách, vždy jde ale o projevy odporu či pohrdání. Z knihy můžeme citovat například úryvek, kdy autor představuje hlavního hrdinu Manfreda Macmillena takto: „*Žena neměla nikdy k Manfredovi přístupu. Opovrhoval jí důsledně.*“⁵¹ Dále se také objevuje zmínka: „*Jeho erotismus vylučoval běžné formy. Žena pro něj neexistovala.*“⁵²

Tento prvek se objevuje i v promluvě Manfreda s Francisem, kdy Manfred vyjadřuje svůj názor na ženy takto: „*Ty, jež jsou jen ženami, hnusí se mi. Jsou to bytosti bez fantasmie. Obmezují muže na reálné, strhují jej na zemi. Ať činíte, co chcete, žena nikdy nemůže se státi něčím hlubším než ženou. Psa voláte jedním jménem celý život, a to mu stačí. Láska ženina je stejná. Vystačí s jedním pojmem, s jedinou myšlenkou: abyste byl její. Zůstává celý život němou a slyší na jediné jméno. Nenávidím bytosti, které jsou jen ženami. Nemohou zajímati tím, čemu rozumějí, a jen z chytrosti, aby zajímaly, mluví o tom, čemu nerozumějí.*“⁵³

Odpor k ženám se můžeme najít i v posledním románu *Ganymedes*, kde se objevuje s velkou razancí. Zde je zakomponován v zajímavé situaci. Nejdříve v knize můžeme narazit na zmínku, kdy matka Radovana, osmnáctiletého gymnazisty, nechtěla syna, protože mužům nerozumí. „*A až hoch dospěje budu s úzkostí pozorovati první chmýří, jež pokryje jeho horní ret. Pak bude konec našeho vzájemného vztahu – bude mužem, a to bude znamenati pro mne tolik jako: cizí bytosti...*“⁵⁴ Dále z příběhu vyplývá, že Radovanova matka má spíše mužské vlastnosti, a že ve vztahu k Radovanovu otci byla ona ten mužský element. Radovanův otec je zde popisován jako zženštilé stvoření. Autor si pohrává s rozdělením pohlaví. Vyplývá z toho to, že ne každá osobnost je definovaná tím, s jakým pohlavím se narodila, ale spíš svou osobností. Je možné, že muž může být více ženou a naopak. Toto tvrzení dávám do souvislosti s osobním stylem života autora, kdy se v korespondenci s Edvardem Klasem objevuje zmínka o tom, že autor sám sebe považuje za zženštilého. Tuto skutečnost doplňuje citátem *Duše nemají pohlaví.*

Všimáme si i dalších zmínek o ženách, avšak žádná ze zmínek není kladná. Když mluví o ženách Radovan, chová k nim zášť, a pokud o ženách mluví Jörn Moller, jde spíše o

⁵¹ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 17.

⁵² Tamtéž, s. 19.

⁵³ Tamtéž, s. 31.

⁵⁴ Tamtéž, s. 359.

nezaujetí. Radovan chová zášť nejdříve k děvčeti, se kterým se začne stýkat spolužák Jetřich, do něhož je zamilovaný. „*A Radovan viděl, jak se sklání hromotluk Jetřich něžně, v tvářích s pitomou okouzleností, k této domyšlivé figurce.*“⁵⁵ Nazývá zde mladé děvče domyšlivou figurkou, smýšlí o ženách spíše jako o hloupých a mělkých. Cítí odpor k ženskému tělu. „*Odvracel se od žen, zdálo se mu, že nelze trpěti jejich doteky. Nemohl pochopiti, jak mohou mužové snést, že se zavěšují ženy do jejich paží a že tisknou horké maso svých rtů k jejich ústům.*“⁵⁶

Projevuje se zde i odpor vůči vlastní sestře, když se Radovan zamiluje do Adriana a vidí, jak s ním koketuje jeho sestra. „*Spíše si všimne Miloslavy, jež je dnes Radovanovi tolik odporná, jejíž ženství pociťuje Radovan dnes až fysicky nepřijemně.*“⁵⁷ V tomto případě se onen odpor pojí se strachem o to, aby mu žena neukradla lásku. Tento prvek je spjat i s životem autora, který se svěruje ve své korespondenci Edvardu Klasovi, že pouze ženy mu v životě způsobují bolest, protože ho olupují o ty, na kterých visí.

3.2.2 Smrt a zlo

Prvek smrti se velmi často objevuje ve všech dekadentních dílech. Je to stěžejní prvek dekadence. V druhém díle trilogie je patrný nejvíce, autor zde pracuje i s motivem vraždy a sebevraždy. Sebevražda je zde brána spíše jako útěk z reality, kdy hlavní hrdina Gaston zažívá nudu a prázdnotu lidského bytí. Když se rozhodne pro sebevraždu, nabývá jeho život jakéhosi tajemného smyslu. Dekadence se projevuje také v tom, jakým stylem chce hlavní hrdina zemřít. „*Ve všem v životě zachovával vkus. Bylo tedy nutno zemřít krásně, na krásném místě*“⁵⁸, v tomto úryvku se projevuje důraz na estetiku, a také důraz na vnější krásu a styl.

V díle můžeme také zaznamenat spojení aury některých míst s pocitem smrti. Například když autor popisuje město Benátky: „*Jinde je smrt koncem života. V Benátkách jest jeho průvodcem. Jinde smrt náhle přepadá. Zde jest důvěrným přítelem a milencem všech dní...*“⁵⁹ Dále se tento motiv objevuje v pasáži, kdy Gaston s Orestem navštěvují vězení nad Riem di Pallazo. Dýchá tu na ně pocit smrti a velkého neštěstí, tento pocit mají z energie,

⁵⁵ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 361.

⁵⁶ Tamtéž, s. 362.

⁵⁷ Tamtéž, s. 369.

⁵⁸ Tamtéž, s. 145.

⁵⁹ Tamtéž, 165.

kteří na tomto místě zůstala po strašném trýznění vězňů, kteří tu dříve pobývali. Zde se vyskytují i pocity smutku a beznaděje. „*Vězení k nim mluvilo hlasy těchto dávno mrtvých. Umrličí stíny, utkvělé všude, v děsivě zívajících koutech, v šklebících se otvorech cel, vztahovaly se po nich.*“⁶⁰ Tento motiv můžeme zaznamenat u pasáže, kde Gaston jde hledat ztraceného Oresta do paláce Marcelovy rodiny. Naráží zde na hrob Marcelovy dávné příbuzné, šlechtičny Marie Madeleiny, oné vražedkyně, která sprovodila ze světa několik lidí za pomoci jedů. Když Gaston spatří její hrob jímá ho hrůza a obklopuje ho smrt. „*Měl pocit, jako by mohl zde v každém koutě nalézt ukrytou mrtvolu. Nebyl-li tento dům, vodou zaplavený, podoben průplavu Orfanu v podzemních vězeních benátských, kam byli vrháni odsouzenci, zašiti v pytlích? Jistě by mohl i teď, kdyby vnořil ruku do vody, lehce se dotknouti hlavy někoho utonulého...*“⁶¹

Vražda zde není popsána jako zavrženíhodný čin, ale spíše jako důvod k zamýšlení se nad smyslem života. Vraždy jsou tu spjaty s Marcelovou dávnou pokrevní příbuznou, šlechtičnou Marií Madeleinou. Krásná šlechtična je odtržena svým otcem od své životní lásky, dobrodruha jménem Sainte-Croix. Tato zrada v ní osvobodí zlo a probouzí vražedné sklony. Marie najde zalíbení v jedech a její první obětí se stává otec. Pohled na otcovu smrt ji tak fascinuje, že se rozhodne vraždit dál. Marie Madeleine se začne opět stýkat se Sainte-Croixem, který její touhu po vraždění podporuje a připravuje jí jedy. Dvojice je zamilovaná a spojuje je touha vraždit. „*Když milenka odcházela od něho, aby šla vraždit jedy, jež jí připravoval, trochu žárlivosti se mísilo ve vzpomínku, že Marii Madeleiné může ještě něco jiného připravovati rozkoš mimo jeho vlastní tělo. Zamrazilo jej na okamžik, pomyslí-li, že se dotýká jeho milenka s touhou studených mrtvol. Ale zaplašoval tuto myšlenku. Neboť když vykonala své dílo, přicházela Marie Madeleine k němu znova, ještě svěžejší a šťastnější, ještě více milující, přinášejíc jako dech oranží a zářící rozsvícenými zraky. Zase se mu blížily její usmívající se rty, vykoupány v krvi jako v roce.*“⁶² Nešťastnou náhodou ale záhy umírá Saint-Croix na otravu a Marie Madeleine je usvědčena z několika vražd. Je odsouzena a popravena. Sama se však smrti nebojí, ale spíše ji vítá. „*Marie Madeleine se nebála smrti. Smrt neznamovala více než nutnost vrátit dary, jež Marie Madeleine obdržela, zase živlům...*“⁶³

⁶⁰ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři magů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 218.

⁶¹ Tamtéž, 241.

⁶² Tamtéž, s. 269.

⁶³ Tamtéž, s. 273.

Smrt je tedy v tomto díle pojata několika způsoby. Pro Gastona je to prostředek osvobození od nudného života, pro Marii Madeleine prostředek pro uspokojení, a ke konci knihy je pro ni její smrt vysvobozením. Pojetí smrti ve vztahu k vraždám, které páchá Marie Madeleine je až zvrácené. Prvek smrti se objevuje i v posledním díle, v románu *Ganymedes*. Zde je smrt pojata jako tragický konec celého příběhu.

Jako další dekadentní prvek můžeme jmenovat zlo. S prvkem zla si dekadence pohrává velmi často. Zlo je patrné ve všech třech dílech. V *Románu Manfreda Macmillena* se zlo objevuje v souvislosti s dvojníkem Walterem Morou. Walter Mora se jeví jako ztělesněné zlo, proti kterém bojuje Manfred. „*Walter Mora! Jako by obklopoval nás stále nějakými úklady: měl nás v moci a jen si hrál s námi. Byl to nepřítel hroznější všech jiných. Byl blízko nás, a přece neviditelný.*“⁶⁴ Waltera Moru můžeme vnímat také jako jakýsi přelud nebo halucinaci, která pronásleduje Manfreda. Je zde popisován spíše jako skryté zlo. Prvek zla se také z části ukrývá v Manfredovi Macmillenovi, Můžeme se zaměřit na jeho chování vůči milovanému člověku, které zahrnuje sobeckost, a vůči Francisově lásce až bezohlednost. Sám je přitahován zlem „*on, jehož zajímalo a okouzlovalo jen zlo.*“⁶⁵ Mučí Francise svými stavy myslí a šílenstvím, když pátrá po Walteru Morovi, a i když si uvědomuje, co svým chováním způsobuje, ve svém konání neustává.

V druhém díle trilogie jsou prvky zla skryté v postavě Marcela. Jeho chování vůči Orestovi i absence jakýchkoliv citů vyvolává tento dojem. Marcel i sám o sobě mluví ve spojení se zlem. Ví, že mu v žilách koluje krev vražedkyně. Netají se tím, že je ovládaný zlem. Gastonovi se přiznává, že když byl malý a pobýval v jezuitském penzionátu, vylákal jednoho chlapce, kterému ukazoval svou sbírku morbidních obrazů. Činil to schválně, protože chtěl druhého hochu, jemnocitného a hodného, vydráždit a vystrašit ho. Dělal mu dobře sledovat, jak někomu působí psychickou trýzeň. Mluví sám o sobě takto: „*Zlo není mou pózou. Zlo, tj. můj život, neboť jsem z krve Marie Madeleiny, z krve rozjitřené nenávisti k lidem, rozpalující se záštím k světu. Zrodil jsem se zlým. Zlo jest mou přirozeností. Byl jsem zlý, než jsem se vůbec dozvěděl, že Marie Madeleine de Brinvillier jest mou pramatěří...*“⁶⁶ Samotný Marcel se ve zle vyžívá, bere ho jako součást své osobnosti, se kterou se pyšní,

⁶⁴ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 112.

⁶⁵ Tamtéž, s. 108.

⁶⁶ Tamtéž, s. 282.

místo aby ji skrýval. „*Opakuji, otče, že jsem hrd, že jsem markýzem de Brinvillier, že jsem vyrostl z kořenů zla. Těším se ze svých ukrytých pudů, ze žáru své úkladné krve, z instinktivních, tvůrčích, zločinných sil, z dravčích svých gest.*“⁶⁷ Na tomto úryvku můžeme sledovat, jak Marcel promlouvá ke svému otci, který leží na smrtelné posteli.

Zlo obývající v Marcelově duši přisuzuje své příbuzné Marii Madeleine. Když popisuje její příběh Gastonovi, opět vykresluje zlo v ní, které se objevuje hlavně, když své oběti vraždí a necítí u toho žádnou lítost, jen pocit uspokojení. Marcel se s ní ztotožňuje a vyvolává dojem, jako by se vyžíval ve zlu, které spáchal. Zachází s touto skutečností spíše jako s darem nebo se svým životním stylem, staví na něm svou osobnost. Autor vytvořil Marcela velmi promyšleně, jeho postava je velmi komplikovaná. Je to ukázkový dekadentní hrdina. Autor si s vykreslováním ideálních dekadentních hrdinů dává značnou práci. Toho si můžeme všimnout i u prvního dílu, *Románu Manfreda Macmillena*.

V tomto díle je dokonale zpracovaná postava Manfreda Macmillena. Je to typický dandy, má výstřední chování a vystupování ve společnosti. Vyznačuje se distinguovaným stylem oblékání a aristokratickým chováním. V dekadenci se také často objevoval pocit znuděnosti a únavy ze společnosti. Tento pocit autor přisuzuje Manfredovi. „*Nemám nikde jiného zaměstnání než jediné: nuditi se.*“⁶⁸ Z důvodu nudy ze všedního života dekadentní hrdinové často utíkali do různých fantastických světů, často pozměňovali realitu, tak aby nebyla nezajímavá a nudná. Stejný prvek se objevuje i v posledním díle trilogie. Kdy Adrian Morris, je typickým dekadentním hrdinou, jak svým vzhledem „*tryská z něho magnetismus [...], černé ohně očí cizincových jej spalují.*“⁶⁹, tak i chováním a zájmy. Je přitahován záhadou Golema, která přejde v posedlost, která přivodí jeho pád. Tato skutečnost je spojena s prvkem zla, které se v příběhu objevuje.

Tyto prvky zla spojujeme s ožíváním Ganymeda. K tomuto úkonu je potřebné použití magie. Nadpřirozené oživení sochy s sebou nese přítomnost zla a démonů. „*Neboť vězte, okolnost, že jsem se stal stvořitelem, přivolala v nejbližší okolí oživené sochy plno*

⁶⁷ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 300.

⁶⁸ Tamtéž, s. 17.

⁶⁹ Tamtéž, s. 368.

zlovolných démonů, škůdným lidem, a plno nepřátelských bytostí z plání mimo fyzických, které číhají na každé pochybení, aby se zmocnily nejen sochy, ale i jejich oživovatelů. “⁷⁰

3.2.3 Tajemno

Můžeme si všimnout prvku tajemna, který se objevuje hodně často v dekadentních dílech, konkrétně v prvním díle *Románu Manfreda Macmillena*, se prvek objevuje už na začátku. Celé dílo je protkáno záhadou mága Cagliotra a Waltera Mory, autor v díle tyto prvky prokládá realitou, až dílo působí dojmem na hraně fantazie a reality. V některých částech je těžké rozeznat, zda se jedná o halucinaci hlavní postavy nebo o skutečnost.

Záhada týkající se podobnosti Manfreda s podobiznou mága Cagliotra je přiosřena ještě existencí neznámé osoby, Waltera Mory, což je jakési Manfredovo alter ego. Tato záhada je stěžejním dekadentním prvkem celého příběhu, a příběh se od ní pozvolna odvíjí. Tato záhada je prodchnuta prvky magie, což je spojeno s mágem Cagliostrem. Manfred je posedlý Walterem Morou a je odhodlán jej zničit. „*Existuje. Je to někdo, kdo jest mnou v každém záchvěji mysli, v každém hnutí srdce. Ale všechno, co žije ten druhý, žije na úkor mé síly, mé bytosti.*“⁷¹ Prvky magie se objevují ve všech třech románech Jiřího Karáska ze Lvovic. Ať už jde o přítomnost mága v každém díle nebo o magické rituály, které zde hlavní postavy praktikují. To umocňuje nadpřirozenou stránku díla a vyvolává dekadentní atmosféru.

Dekadentní prvek tajemna a záhady, který provází dílo již od začátku, graduje ke konci příběhu, kdy se Francis s Manfredem přestěhují do paláce na Bílé hoře, kde si Manfred zřídí laboratoř, provádí zde magické pokusy, chce přilákat Waltera Moru a zničit jej. Vyskytují se zde i pocity strachu a napětí, a to, když jsou Manfredovy pokusy úspěšné a v domě jsou druhý den objeveny lidské stopy, nebo když za noci někdo chodí v zahradě. Dekadentní autoři také často využívají práce s magickými prvky, tyto prvky však nepřevažují nad realitou, tak aby dílo působilo věrohodným dojmem.

Nejvíce pochybností vzbuzuje poslední kapitola díla, kdy Francis ztratí Manfreda a uvažuje nad tím, jestli byl vůbec Manfred skutečný a nebyl jen výplodem jeho fantazie. „*Byl-li kdy? Nebyl-li jen výtvozem mé fantazie? Nic nezbylo z temného štěstí, jež mi Manfred daroval.*

⁷⁰ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágu*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 440.

⁷¹Tamtéž,, s. 41.

*Existovalo? Nezrodilo se jen v mé rozpálené hlavě, choré žářem pekel? [...] -změnilo se v posunek šílenství, jímž jsem zalkal naposledy nad fantomem, za fikcí, jež byla mým přítelem.*⁷² Autor zde pracuje s prvkem fantazie, kdy v podstatě popírá existenci poloviny příběhu. Nechává hlavní postavu pochybovat o skutečnosti. Toto pojetí skutečnosti smíšené s fantazií a snovostí je jedním ze stěžejních prvků vyskytujících se v dekadentních dílech. Vyskytuje se ve všech třech románech.

Nejrazantněji si prvku fantazie můžeme všimnout v druhém díle. Tento prvek se objevuje ve všech třech dílech, v některých chvílích nelze poznat, co autor zamýšlel jako fantazii a co již jako realitu. Hranice mezi fantastičností a realitou je v tomto díle velmi tenká, místy až nejasná. V tomto případě je nejrazantnější prvek fantazie obsažen až na konci celého příběhu, kdy Marcel maluje Gastona jako mrtvolu, avšak sdělí Gastonovi pouze to, že jej maluje v takové podobě, v jaké by ho miloval nejvíce. Obraz Gastonovi odmítá ukázat. Gaston je však zvědav a v noci se jde na obraz podívat, když uvidí svou podobu v mrtvole na obraze je zděšen. Najednou se mu zjeví přízrak skarabea a láká ho do hrobky Marie Madeleine, kde Gaston objeví Marcela, jako kněžího dávné bohyně Issis, v hrobce jsou rakve s mrtvolami, mezi nimi je i Orestes. Marcel pálí místo myrhy jed Marie Madeleine a Gaston je tímto jedem otráven a upadá do mdlob. Vzbudí se, když se nad ním Marcel sklání, Gaston cítí Marcelovu lásku a umírá spokojen. Celé toto zakončení druhého dílu vzbudí dojem velké fantastičnosti, až nereálnosti. Autor do textu také vkládá klíč k příběhu a vyvrací zde pravdivost celého předcházejícího děje. Popisuje to slovy: „*Proč by nemohly přízraky z minula, zachvácené bezesností, provozovati tuto stínovou hru na mlčících stěnách, na zdech, vypocujících hrobovost, s přesností skoro mechanickou, jak ji vysnil dvacetiletý hoch, unavený příliš prázdnotou skutečnosti, podobný renaissančnímu pážeti, jemuž fikce byla nejen podivuhodnou umělostí, ale i kouzelnou formou života – a který v postranní ulici, někde v blízkosti kostela San Fantino, skrčen je dveřím domu, viděl rozchod dvou přátel po rozmluvách, diskutujících teorie krásy zla?*“⁷³.

Autor pracuje nejen s fantazií, také si můžeme všimnout, že do díla vkládá obrazy ponurých tajemných míst, což navozuje atmosféru jako z díla psaného v duchu romantismu. V tomto případě využívá dekadentní stylizace, čímž vznikají jedinečné obrazy měst, v prvním díle jde především o vykreslení Prahy, v druhém díle města Benátek, a ve třetím díle se autor opět vrací do Prahy. Tento popis odkazuje na krásu umírajících měst, na „*nehybný a umírající*

⁷² KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tři mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 141.

⁷³Tamtéž, s. 351.

prostor“.⁷⁴ „Byl ted' zamilován do tohoto mrtvého města, vystavěného jako z náhrobních kamenů.“⁷⁵ Děj se většinou odehrává v noci nebo za sychravého počasí, aby autor ještě více umocnil tajemnou atmosféru.

V *Ganymedovi*, ve třetím díle trilogie se prvek tajemna a záhady pojí hlavně s pověstí o Golemovi, které stvořil z hlíny rabbi Lev a oživil jej pomocí šému. Autor zde pracuje s historií a na ní staví velkou část děje. Už ono samo oživení sochy je záhadné. Autor využívá svých znalostí okultismu. V tomto díle se také objevuje židovské náboženství, v předchozích dvou dílech si můžeme všimnout pouze zmínek o křesťanství. Židovské náboženství je spojeno hlavně s legendou o Golemovi.

Dalším prvkem tajemna, který se hojně vyskytuje v díle Jiřího Karáska ze Lvovic, jsou přízraky. Jak přízraky v podobě duchů, tak i přízraky minulosti, které pronásledují hlavní hrdiny. Přízraky jsou tu spíše zástupným slovem pro nějakou vyšší moc, která nutí hlavní hrdiny konat něco, co si myslí, že sami nechtějí. Autor tímto prvkem navozuje ještě temnější atmosféru. Prvek přízraku se objevuje už v prvním *Románu Manfreda Macmillena*. Jako zlý přízrak plížící se za hlavními hrdiny, můžeme uvést Waltera Moru. Jeho postavu můžeme interpretovat buď jako přízrak, nebo jako Manfredovu halucinaci. „*Walter Mora žije tedy v Praze.... v Praze, kde se vztyčuje chrám svatého Jakuba, v němž viděl Manfred svůj přízrak.*“⁷⁶ Tento přízrak Manfreda dovede na pokraj šílenství.

V druhém díle *Scarabeus*, je prvním náznakem přízraku chvíle, kdy Orestes nedokáže zapomenout na Marcela a chce se k němu vrátit. V noci jej probudí přízrak Marcela, který ho nutí odejít od Gastona. „*Ne, neodejdu*“ vykřikl Oreste horečně a vztáhl ruce proti přízraku, jako by chtěl se mu ubránit. Ale uvědomil si najednou, že přece odchází z paláce. Něco tajemného, co nebylo jeho vlastním rozhodnutím, jej odnášelo odsud, jako nenadálý vír odnáší chabý člun.“⁷⁷ Zde je prvek přízraku spojen se zlem. Další přízrak se objevuje, když Gaston marně hledá Oresta. Gaston uslyší přízračný Orestův hlas, který na něj volá z Marcelova sídla. Zde je přízračný hlas vykreslen spíše jako hlas osudu, který láká Gastona do Marcelova sídla, aby se mohlo stát to, co se stát má. Přízračně se také objeví skarabeus, symbol celého příběhu, což je šperk Marie Madeleine, který se údajně ztratil. „*A náhle jsem pocítil, jako by mi vletěla v obličej*

⁷⁴ BEDNAŘÍKOVÁ, Hana. Česká dekadence: kontext, text, interpretace. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000, s. 73.

⁷⁵ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 150.

⁷⁶ Tamtéž, s. 96.

⁷⁷ Tamtéž, s. 224., 225.

*těžká noční můra, přilákaná plamenem voskovice. Uvědomil jsem si zcela jasně, že mne uhodilo něco do tváře pod okem. Srdce na okamžik se mi zastavilo.*⁷⁸ Na této citaci z knihy můžeme jasně vidět, jak autor pracuje s tajemnem a přízračnem.

Posledním prvkem tajemna, který v knize můžeme objevit, je existence mágů. Tato problematika se objevuje již v prvním díle, v *Románu Manfreda Macmillena*. Zde vystupuje mág Cagliostro. Manfred se domnívá, že je vtělením Cagliotra, což potvrzuje jeho podoba s obrazem mága. Zde autor do příběhu vkládá otázku ohledně duše a jejího posmrtného života. „*Ale nikdo neví, kdy se rodí duše. Nikdo neví, kdy se narodilo to, co bylo dříve, než tělo. Nikdo neví, jaké existence žila duše před přítomnou formou, o níž jen víme, že je nahodilá a pomíjející. Tyto otázky nejsou rozřešeny. Hypothesa, že svou duševní existenci stěhujeme z těla do těla, není vyvrácena.*“⁷⁹ Autor se zde zabývá převtělováním duší.

Postavy „mágů“ mají různé magické schopnosti. V druhém díle se jedná o postavu Marcela, a ve třetím díle o postavu Mr. Adriana Morrise. Částečně zde můžeme jmenovat i Jörna Mollera, který je opravdovým stvořitelem Ganymeda. Tyto postavy spojuje řešení určité záhady, používání magie, zasvěcení do nějakého náboženství. V souvislosti s nimi, se také objevují magické předměty. V prvním díle jsou to předměty Cagliotra, a především obraz s jeho podobiznou. „*Manfred mne postavil před portret, jenž visel na zdi, vévodě svými rozměry, svou význačností všemu okolí. -Poznáváte toho muže? -To je vaše podobizna Manfrede, v kroji z osmnáctého století...řekl jsem překvapen, ale s bezpečnou určitostí.*“⁸⁰, v druhém díle se objevuje záhadný prsten skarabea, který obsahuje jet Marie Madeleine a v posledním díle se jedná o text, o záhadnou formuli, která má oživit Ganymeda. Tyto předměty jsou spjaty s hlavními postavami a také se záhadou celého příběhu. Dohromady tvoří důležitý spoj, který uceluje celé dílo.

⁷⁸ KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4., s. 308.

⁷⁹ Tamtéž, s. 62

⁸⁰ Tamtéž, s. 58.

Závěr

Tématem bakalářské práce jsou Dekadentní prvky v Románech tří mágů Jiřího Karáska ze Lvovic. Díky tomu, že dílo obsahuje velké množství dekadentních prvků, se předmětem analýzy staly pouze ty prvky, které z díla vystupovaly nejvýrazněji. Než jsem přistoupila k samotné analýze těchto prvků, zaměřila jsem se nejdříve na přiblížení pojmu dekadence. Rozhodla jsem se věnovat tomuto směru první část své práce. Zmínila jsem zde i znaky dekadence, tyto poznatky jsem později využila při samotné analýze dekadentních prvků v díle.

V poslední kapitole jsem po podrobné analýze dekadentních prvků v Románech tří mágů dospěla k důležitým poznatkům. Postupovala jsem podle jednotlivých dílů, kde jsem si všímala, jaké dekadentní prvky autor využívá. Poté jsem vybrala ty, které se objevují ve všech dílech trilogie. Některé dekadentní prvky jsem sloučila a popisovala je společně, díky jejich provázanosti. Jde o prvky lásky a krásy, a o prvky smrti a zla. Posledním prvkem, na který jsem se zaměřila blíže je tajemno. Zde jsem pracovala s motivem záhady, tajemných míst a temnou atmosférou. U všech těchto prvků je možné rozpoznat silný vliv dekadence. Autora tyto dekadentní vlivy provázejí jak v prozaických dílech, tak i ve sbírkách poezie. Vliv dekadence se odráží v celé trilogii.

Všechny romány jsou si kompozičně podobné. A základním spojovacím prvkem mezi těmito romány je výskyt podobných nebo úplně totožných prvků, a také záměrné vystupování postav mágů v každém románu. Prvky se opakují v každém z románů, a především motiv převtělování duší a následná souvislost s životem mágů vytváří důležitý spoj v celém díle. Tito mágové se zdají být jedna a táž osoba, která se přizpůsobuje okolnostem a času každého příběhu. Tyto mágy provází prvky magie a vzývání určitého náboženství. Při analýze díla jsem také narazila na skutečnost, že autor vytvořil ideální dekadentní hrdiny, a díky dekadentní stylizaci vznikly i jedinečné popisy míst, kde se děj odehrává. Jiří Karásek ze Lvovic také pracoval se znalostí umění, čemuž zasvětil část svého života jako sběratel.

Tato bližší analýza také odkryla propojenost díla s autorovým životem, a to hlavně v oblasti pojetí lásky muže k muži a vztahu k ženám.

Seznam literatury

Primární literatura

KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří. *Romány tří mágů*. Vyd. ve Volvox Globator 1. Praha: Volvox Globator, 2012. 461 s. Alrúna; sv. 5. ISBN 978-80-7207-839-4.

Sekundární literatura

BEDNAŘÍKOVÁ, Hana. *Česká dekadence: kontext, text, interpretace*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. 133 s. ISBN 80-85959-66-6

CHALOUPKA, Otakar. *Příruční slovník české literatury od počátků do současnosti*. 2005. Centa, 2005. ISBN 80-86785-03-3

KARÁSEK, Jiří ze Lvovic. *Renaissanční touhy v umění: Kritické studie*. Praha: Aventinum, 1926. 120 s. ISBN neuvedeno

KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří a KOLAŘÍK, Karel, ed. *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů: dopisy adresované Marii Kalašové z let 1903-1907*. Vyd. 1. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2007. 87 s. Scholares. ISBN 978-80-87053-05-8.

KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří et al. *Vzpomínky*. 1. vyd. Praha: Thyrsus, 1994. 278 s. ISBN 80-901774-0-9.

KRECAR, Jarmil. *Básník niterné samoty*. Moderní revue pro literaturu, umění a život. 1923

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Jinočany: H & H, 2002. 355 s. ISBN

LIPANSKÝ, Jetřich. *Jiří Karásek ze Lvovic*. Veselí: Izmael, 1929

PIHERTOVÁ, Vítězka. *Praha Jiřího Karáskova ze Lvovic: problémy dekadence a demonie*. Praha: Tiskem "Politiky" v Praze, 1923

SVOZIL, Bohumil. *Česká literatura ve zkratce. 3, Období od 90. let 19. století po polovinu 40. let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2000. 174 s. ISBN 80-242-0259-X

SVOZIL, Bohumil. *V krajinách poezie: Básnické vývojové tendence z konce 19. století*. 1. vyd. Praha, 1979.

URBAN, Otto M. *V barvách chorobných: idea dekadence a umění v českých zemích 1880-1914*. [Praha]: Obecní dům, 2006. 409 s. ISBN 80-86339-35-1

VLAŠÍN, Štěpán, ed. a kol. *Slovník literárních směrů a skupin*. 2., dopl. vyd. Praha: Panorama, 1983. 367 s. Pyramida - encyklopedie

.

Články z časopisů

LISHAUGEN, Roar. Ta pravá, ta naše literatura: Jiří Karásek ze Lvovic jako zakladatel české homosexuální literatury. *Souvislosti. Revue pro literaturu a kulturu*. 2003, roč. 14, č. 4.

PUTNA, Martin C. Poetika homosexuality v české literatuře. *Neon* [online]. 15. 4. 2018 [cit. 2018-04-15]. 2000, roč. 1, č. 5, s. 43–48. Dostupné z: <http://www.martinreiner.cz/public/neon/8.pdf>

ZÁVADA, Vilém. Chvíli u Jiřího Karáska ze Lvovic (rozhovor). *Rozpravy Aventina*. 1930, roč. 6, čís. 4, s. 37.

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Reichlová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Dekadentní prvky v Románech tří mágů Jiřího Karáska ze Lvovic
Název v angličtině:	Decadence in The Novels of the Three Magicians by Jiří Karásek ze Lvovic
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá dekadentními prvky v Románech tří mágů Jiřího Karáska ze Lvovic. Román Manfreda Macmillena, Scarabeus a Ganymedes jsou blíže analyzovány.
Klíčová slova:	Dekadence, dekadentní prvky, Jiří Karásek ze Lvovic, Romány tří mágů
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the analysis of decadent elements in Novels of the Three Magicians by Jiří Karásek ze Lvovic. Novels Román Manfreda Macmillena, Scarabeus and Ganymedes are further analysed.
Klíčová slova v angličtině:	Decadence, The Novels of the Three Magicians, decadent elements
Rozsah práce:	43 stran
Jazyk práce:	Český jazyk